

Голюк Марія Русланівна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 025 Музичне мистецтво,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент

Чернишова Анна Михайлівна

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ

Українська пісенна культура – одне з найцінніших духовних надбань народу за багатовікову його історію, яка веде свій початок ще з античності. У народних піснях відображено найрізноманітніші прояви життя трудового народу – його нележку, але героїчну історію, тривалу й запеклу боротьбу з чужоземними поневолювачами, поміщиками, боротьбу за свої права, а також щоденний побут та уподобання простих людей. Пісня супроводжувала різноманітні види праці, будучи важливим супутником на кожному етапі робочого процесу, від жнив до прядіння та збирання врожаю. Вона також відігравала значну роль у народних обрядах, включаючи різноманітні календарно-обрядові пісні, колядки, щедрівки, веснянки, а також весільні та похоронні обрядові пісні [1].

В Україні давні народні пісні у ХІХ ст. іноді називали старинами. Сучасна українська фольклористика налічує понад сто термінів для називання народної пісні. Класифікують пісні:

- за жанрами (епічні пісні, ліричні пісні, ліро-епічні пісні, ліро-драматичні пісні, пісні-балади, обрядові пісні, необрядові пісні);
- за змістом (історичні пісні, героїчні пісні, соціально-побутові пісні, історично-побутові пісні, родинно-побутові пісні, релігійні, дитячі пісні, величальні пісні, жартівливі (гумористичні) пісні);
- за хронологічно-тематичним (або історико-тематичним) принципом (пісні про боротьбу з турецько-татарськими загарбниками, пісні про боротьбу з

польсько-шляхетськими загарбниками, пісні про стихійні селянські повстання та їх героїв, козацькі пісні, гайдамацькі пісні, рекрутські пісні, пісні про еміграцію, пісні про жіночу долю, пісні про кохання, колискові пісні та ін.) [2].

У початковому періоді українські народні пісні передавалися в усній формі від покоління до покоління. Вони виконувалися народом самостійно під час різних обрядів та урочистостей, заходів. Традиційне виконання відрізнялося своєю автентичністю та натуральністю, відзначалося різними стилями і техніками, мелодійним співанням, хоровим або сольним виконанням і часто супроводжувалося різноманітними музичними інструментами, такими як бандура, ліра, гуслі та інші [3].

Пісні мали значний соціокультурний та психологічний вплив на український народ. Вони об'єднували громаду під час різних подій, слугували як засіб передачі культурних цінностей та історії, вираження емоцій та почуттів, сприяли збереженню традицій та формуванню національної ідентичності.

Українські народні пісні, подібно до багатьох інших аспектів культури, піддаються впливу змін в суспільстві, технологій та культурних тенденцій, але завдяки цьому вони залишаються живими, актуальними та відкритими для творчих інтерпретацій та інновацій. Багато народних пісень сягають корінням у дохристиянські ритуали та вірування, сюжети яких пов'язані з поклонінням природі, обрядами родючості та духами предків. Запровадження християнства в Україні в X ст. принесло нові релігійні теми та мотиви до народної музики, зокрема гімнів, молитов і релігійних пісень. великі історичні події, такі як війни, революції та соціальні потрясіння, також вплинули на теми та зміст українських народних пісень, відображаючи переживання та почуття українського народу [1].

У сучасному світі українська народна пісня продовжує виконувати свою важливу роль, але в нових контекстах. Вона використовується як засіб культурного вираження, співвідноситься з сучасними музичними течіями, а також виступає як символ національної гордості та єдності. Українські народні пісні часто використовуються в сучасних аранжуваннях, переспівуваннях та виконаннях, а також активно використовуються у медіа, освітніх заходах та культурних. Таким

чином, українська народна пісня залишається важливою складовою культурної та музичної спадщини України, а також активно взаємодіє з сучасними реаліями.

Розвиток технологій запису музики дозволяє виконавцям створювати нові версії та аранжування українських народних пісень. Це включає електронні семпли, комп'ютерну обробку та сучасні звукові ефекти. Завдяки інтернету та соціальним мережам, українські народні пісні стають доступнішими для глобальної аудиторії. Це популяризує українську музику за межами країни.

У наш час, де культурна глобалізація впливає на кожен аспект життя, збереження та розвиток культурної спадщини є важливим завданням для кожної нації, а розуміння того, як змінювалися жанри та стилі української народної пісні на протязі часу, допомагає нам краще зрозуміти історію, культуру та дух українського народу [4].

На жаль, зараз Україна знаходиться в складних геополітичних умовах з протистоянням агресії та територіальною загрозою. Проте, навіть у ці важкі часи, музика продовжує виконувати свою роль у формуванні суспільства, вираженні емоцій та відображенні національної ідентичності. Перш за все, варто зазначити, що сучасна українська музика стала важливим символом боротьби за незалежність та свободу. Вона відіграє ключову роль у підтримці морального духу та мотивації українського народу.

У сучасній Україні, де звучить грізний рокот танків і лунають вибухи, тривоги пісня відіграє роль непересічно важливу. Вона стала не просто розвагою, але й могутнім знаряддям в боротьбі за незалежність та свободу. Навіть серед вогню і хаосу, вона знаходить свій шлях до сердець людей, надаючи їм сили й надії.

Українська народна пісня – це голос нації, який не згасає ні перед чим. Вона є символом сили, солідарності та незламності. Творчість може вважатися одним із засобів духовної зброї та опору, інструментом для психологічного захисту. Через творчість ми привертаємо увагу до себе та до нашої країни. Мистецтво допомагає утримати міжнародний інтерес до України, не забути про воєнні події, а також збирати кошти на підтримку армії, тим самим наближаючи нашу Перемогу.

У самому серці України, де кожен акорд наповнений емоціями, розгортається велика мелодія сучасної музики в умовах війни. Під звуки гармонії та ритмів, які несуть у собі відданість і силу, народ відчуває палкий погляд на світ та сповнену надії душу [4].

Сучасні українські артисти демонструють різноманітність та креативність у виконанні українських народних пісень. За допомогою аранжування, створюючи нові, захоплюючі версії традиційних композицій, використовуючи сучасні рокові звуки та енергійні ритми (наприклад пісня Океан Ельзи - "Відпусти" (аранжування на основі народної пісні "Гей, йшли дівчата"), традиційні інструменти та мелодії в поєднанні з сучасними музичними техніками (наприклад ДахаБраха - "Літаючий" (аранжування на основі народної пісні "До лісочка біля річки"), традиційні українські мотиви з електронним звучанням (наприклад "The Hardkiss" - "Купала" (аранжування на основі народної пісні "Купала, Купала"). Українські артисти активно взаємодіють з музикантами та культурою інших країн, обмінюються ідеями, стилями та традиціями, створюють спільні проекти. Це також змінює способи виконання та інтерпретації українських народних пісень.

Висновки. Жанрово-стильова еволюція української народної пісні є складним та захоплюючим процесом, який відображає багатогранність культурного досвіду українського народу протягом віків. З початкових обрядових пісень дошлюбного обряду та епічних балад до сучасних аранжувань та інтерпретацій українська народна пісня проходила шлях, на якому традиції перепліталися з новаторством, а автентичність з впливами зовнішніх культур.

Цей процес еволюції свідчить про живучість та адаптивність української культури, а також її здатність до відображення змін у суспільстві, історії та ідентичності народу. Народна пісня не лише віддзеркалює історію та культурні цінності, але й перетворюється разом з часом, зберігаючи свою актуальність та значимість для сучасного покоління.

Українська народна пісня продовжує викликати інтерес як серед власного народу, так і серед глобальної аудиторії, свідчачи про своє непересічне мистецьке та культурне значення. Жанрово-стильова еволюція української народної пісні

лишається об'єктом дослідження та джерелом натхнення для музикантів та культурологів, що допомагає збагачувати національну музичну спадщину та зберігати її унікальність для майбутніх поколінь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Руснак І.Є. Український фольклор: Навчальний посібник. К. : «Академія», 2010. 304 с.
2. Пісенні жанри українського фольклору [Текст] : навч. посіб. / Л.М. Копаниця. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Київський університет, 2016. 383 с.
3. Хай М. Музично-інструментальна культура українців (фольклорна традиція). Дрогобич: Коло, 2007. 544 с.
4. Грица С. Українська фольклористика XIX – початку XX століття і музичний фольклор. Нарис. Київ – Тернопіль: АСТОН, 2007. 152 с.